

การทุจริตโดยการตกแต่งงบการเงิน

Fraud by Financial Statement Manipulation

ฐิตาภรณ์ สินจรรยาศักดิ์

คณะบัญชี มหาวิทยาลัยศรีปทุม

E-mail: dr.titaporn@gmail.com

บทคัดย่อ

การทุจริตโดยการตกแต่งงบการเงินมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นและมีมูลค่าความเสียหายต่อผู้ใช้งบการเงินเป็นอย่างมาก จะเห็นได้จากการล้มละลายของบริษัทขนาดใหญ่ในต่างประเทศหลายแห่ง การตกแต่งงบการเงินเพื่อให้ราคาหุ้นของบริษัทเพิ่มสูงขึ้น และสร้างความมั่งคั่งให้กับกิจการ การตกแต่งงบการเงิน เช่น การตกแต่ง การเลื่อนการรับรู้รายได้ การตกแต่งมูลค่าสินทรัพย์ การตกแต่งรายได้ปลอม การตกแต่งการปกปิดหนี้สิน การตกแต่งไม่ตั้งค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ และการตกแต่งค่าใช้จ่ายจ่ายล่วงหน้า การตกแต่งดังกล่าว ส่งผลกระทบต่อความน่าเชื่อถือในระบบการจัดทำและการนำเสนอของงบการเงิน ทำให้ผู้ใช้งบการเงิน ไม่ว่าจะเป็น เจ้าหนี้ ผู้ถือหุ้น หรือผู้ที่เกี่ยวข้องนำไปใช้ประโยชน์ในการตัดสินใจผิดพลาด โดยเฉพาะนักลงทุนที่ต้องการลงทุนในตลาดทุน

คำสำคัญ: การตกแต่งงบการเงิน, การทุจริต, การบัญชี, นักลงทุน.

ABSTRACT

The trend of financial statements manipulation is rising up significantly and it is causing severe damage to users of those fraudulent statement. The damages can be found in several bankruptcy of large companies in many countries. An initial aim of financial statement fraud is to raise a company's stock price and creates perception of wealth for business. Manipulation of financial report may include creation financial statements to postpone revenue recognition, modify assets and counterfeit revenues, hide actual liability, conceal allowance for doubtful accounts, and deliberately create prepaid expenses. These frauds affect reliability of the preparation and reporting systems of financial statements. As a result, financial users including creditors, shareholders, and other stakeholders can make a wrong decision based on the manipulated financial statement particularly investors who want to invest in capital market.

KEYWORDS: financial statement , fraud, accounting, investor.

บทนำ

การทุจริตเป็นปัญหาที่สำคัญบ่อนทำลายประเทศชาติ เป็นการกระทำอันตั้งใจโดยบุคคลหรือกลุ่มบุคคล ซึ่งรวมถึงผู้บริหารของกิจการ ผู้มีหน้าที่ในการกำกับดูแลพนักงาน หรือบุคคลที่สาม ที่มีพฤติกรรมหลอกลวงเพื่อให้มาซึ่งความได้เปรียบที่ไม่ถูกต้องตามกฎหมายหรือไม่ยุติธรรม (สภาวิชาชีพบัญชี ในพระบรมราชูปถัมภ์, 2547) โดยอาศัยวิชาชีพหรือตำแหน่ง นำทรัพย์สินหรือทรัพยากรของบริษัทไปใช้ในทางที่ผิดหรือไม่เหมาะสมโดยเจตนา การทุจริตสามารถแบ่งได้ 3 ประเภท คือ (Association of Certified Fraud Examiners: ACFE, 2012) (1) การคอร์รัปชัน (Corruption) กระทำโดย การจัดซื้อจัดจ้าง การจ่ายค่าธรรมเนียมเพื่อสิทธิพิเศษ หรือ การเรียกร้องผลประโยชน์ (2) การยักยอกสินทรัพย์ (Asset Misappropriation) กระทำโดย การยักยอกเงินสดในมือ ยักยอกเงินสดที่ต้องนำเข้าธนาคาร ยักยอกเงินสดที่ยังไม่บันทึกบัญชีขององค์กร ยักยอกเงินสดจากการเบิกจ่ายเงินสด หรือยักยอกสินทรัพย์ที่อยู่ในบัญชีขององค์กร และ (3) การตกแต่งงบการเงิน (Financial Statement Fraud) กระทำโดย การบันทึกสินทรัพย์หรือรายรับมากเกินไปหรือน้อยเกินไป การเปิดเผยข้อมูลไม่ครบถ้วน การตกแต่งข้อมูลคุณสมบัติของพนักงาน หรือ การตกแต่งเอกสารภายในและภายนอก

การทุจริตทั้ง 3 ประเภทดังกล่าว การคอร์รัปชัน และการยักยอกสินทรัพย์ จะมีความถี่และเกิดขึ้นบ่อย แต่มีมูลค่าความเสียหายน้อยกว่าการทุจริตโดยการตกแต่งงบการเงิน (สมชาย ศุภธาดา, 2553) ดังนั้น บทความฉบับนี้มุ่งเน้นประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการตกแต่งงบการเงิน เนื่องจากบริษัทมีการตกแต่งงบการเงินจะก่อให้เกิดมูลค่าความ

เสียหายอย่างมาก จะเห็นได้จากการล้มละลายของบริษัทขนาดใหญ่ในต่างประเทศหลายแห่งที่ปรากฏออกมาให้เห็นถึงความไม่โปร่งใสในงบการเงินของบริษัท การตกแต่งงบการเงินเพื่อให้ราคาหุ้นของบริษัทเพิ่มสูงขึ้น เพื่อสร้างความมั่งคั่งให้กับฝ่ายบริหาร เช่น Enron, WorldCom, Tyco International, Global Crossing, Adelphia, Xerox, (John & Coates, 2007) รวมทั้งการตกแต่งงบการเงินของบริษัทในประเทศไทยระหว่างปี พ.ศ. 2546 ถึงปัจจุบัน สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ มีการกล่าวโทษบริษัทที่กระทำผิดโดยการตกแต่งงบการเงินหลายบริษัท เช่น (1) บริษัท สิงห์ พาราเทค จำกัด (มหาชน) ตกแต่งรายได้จากการขาย 543.3 ล้านบาท เพื่อให้บริษัทแสดงกำไรสุทธิสูงกว่าความเป็นจริง หากไม่มียอดขายดังกล่าวบริษัทจะแสดงผลขาดทุน (2) บริษัท ปิคนิค คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) ตกแต่งบัญชีเพื่อสร้างรายได้ปลอม บันทึกบัญชีเงินค้ำมัดจำถังแก๊ส เป็นรายได้ 178 ล้านบาท เมื่อมีการแก้ไขงบการเงินที่ต้องทำให้กำไรของบริษัทลดลง 178 ล้านบาท (3) บริษัท เพาเวอร์-พี จำกัด (มหาชน) ตกแต่งรายได้ปลอมในงบการเงิน 34 ล้านบาท เพื่อนำหุ้นขายในตลาดหลักทรัพย์และจัดทำเอกสารเท็จจ่ายเงินมัดจำค่าหุ้นให้บริษัทแห่งหนึ่งสูงกว่าความเป็นจริง 45 ล้านบาท (4) บริษัท เอส.อี.ซี.อโตะเซลส์ แอนด์ เซอร์วิส จำกัด (มหาชน) ตกแต่งรายได้ปลอมจากการขายรถยนต์ที่ไม่มีอยู่จริง (5) บริษัท เซอร์คิท อีเลคโทรนิคส์อินดัสตรีส์ จำกัด (มหาชน) จัดทำเอกสารและลงบัญชีไม่ตรงต่อความเป็นจริง โดยใช้ชื่อลูกหนี้ต่างประเทศรายหนึ่ง บันทึกค่าขายและลูกหนี้ในงบการเงิน โดยรู้ว่าลูกหนี้ต่างประเทศรายดังกล่าวไม่ใช่ลูกค้าที่แท้จริง และ(6) บริษัท รอยเนท จำกัด (มหาชน) ตกแต่งการรับรู้รายได้จากบัตร

อินเทอร์เน็ตที่ฝากขายผ่านตัวแทนจำหน่ายประเภทร้านค้า แม้ในทางปฏิบัติบริษัทยังไม่มีรายได้จนกว่าร้านค้าสามารถจำหน่ายบัตรอินเทอร์เน็ต ทำให้บริษัทมีกำไรเกินกว่าความเป็นจริง อย่างไรก็ตาม การตกแต่งงบการเงินของบริษัทดังกล่าว บางกรณีอยู่ระหว่างการพิจารณาของศาล อีกทั้งการตกแต่งงบการเงินมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น ดังที่ Association of Certified Fraud Examiners: ACFE, (2012) ได้สำรวจการตกแต่งงบการเงินปี ค.ศ. 2010 และปี ค.ศ. 2012 ของบริษัทในต่างประเทศดัง ตารางที่ 1 แสดงการวิเคราะห์เปรียบเทียบการตกแต่งงบการเงิน พบว่า บริษัทในยุโรปมีการตกแต่งงบการเงินเพิ่มขึ้นมากที่สุด ร้อยละ 5.5 รองลงมา บริษัทในเอเชียเนี่ยมีการตกแต่งงบการเงินเพิ่มขึ้น ร้อยละ 3.2 บริษัทในสหรัฐอเมริกา มีการตกแต่งงบการเงินเพิ่มขึ้น ร้อยละ 2.9 บริษัทในแอฟริกา มีการตกแต่งงบการเงินเพิ่มขึ้น ร้อยละ 2.7 บริษัทในเอเชียมีการตกแต่งงบการเงินเพิ่มขึ้น ร้อยละ 2.3 และบริษัทในแคนาดามีการตกแต่งงบการเงินเพิ่มขึ้น ร้อยละ 1.4 ตามลำดับ เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจากการตกแต่งงบการเงินยังคงอยู่ในความทรงจำของนักลงทุน ส่งผลกระทบต่อบุคคลหลายฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งนักลงทุน พนักงานของบริษัท และผู้สอบบัญชีรับอนุญาต บทความฉบับนี้จะช่วยให้ผู้ใช้งบการเงินให้ความสนใจกับการวิเคราะห์ข้อมูลในงบการเงินซึ่งเป็นการวิเคราะห์ปัจจัยพื้นฐานก่อนนำไปใช้ในการตัดสินใจมากยิ่งขึ้น และเพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องตระหนักถึงความสำคัญของการทุจริตโดยการตกแต่งงบการเงิน ต่อไปนี้เป็นการนำเสนอประเด็นต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการตกแต่งงบการเงิน ดังนี้

ตารางที่ 1 การวิเคราะห์เปรียบเทียบการตกแต่งงบการเงิน

บริษัทในต่างประเทศ	ค.ศ. 2010 ร้อยละ	ค.ศ. 2012 ร้อยละ	ผลต่าง (เพิ่ม) ร้อยละ
บริษัทในสหรัฐอเมริกา	4.3	7.2	2.9
บริษัทในเอเชีย	7.0	9.3	2.3
บริษัทในยุโรป	6.4	11.9	5.5
บริษัทในแอฟริกา	1.8	4.5	2.7
บริษัทในแคนาดา	2.0	3.4	1.4
บริษัทในเอเชียเนี่ย	2.5	5.7	3.2

สาเหตุของการทุจริตที่ก่อให้เกิดการตกแต่งงบการเงิน

การทุจริตในองค์กรไม่ว่าจะเป็นรูปแบบใด เกิดจาก 3 ปัจจัย ดังนี้ (Anandarajan and Kleinman, 2011)

1. โอกาส (Opportunity) คนส่วนใหญ่ไม่ได้มีเจตนาที่จะกระทำความผิด แต่องค์กรหรือระบบเปิดโอกาสให้มีการกระทำความผิด เหตุการณ์ที่เปิดโอกาสให้กระทำความผิดหรือการทุจริต เช่น

1.1 ระบบการควบคุมไม่มีประสิทธิภาพ หรือมีระบบการควบคุมที่ไม่รัดกุมและเพียงพอ

1.2 ไม่มีการกำกับดูแลอย่างใกล้ชิดจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องของบริษัท เช่น ผู้ถือหุ้น พนักงาน หรือองค์กรกำกับดูแลต่างๆ

1.3 องค์กรมีการกระจายอำนาจมากเกินไป

1.4 เปลี่ยนกลยุทธ์แต่ไม่เปลี่ยนกระบวนการปฏิบัติงาน

2. สิ่งจูงใจ และ ความกดดัน (Incentive and Pressure) เป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดการกระทำความผิดได้ เช่น

2.1 องค์กรให้เงินเดือนหรือผลประโยชน์แก่พนักงานต่ำเกินไป

2.2 บริษัทหรือผู้บริหารไม่เห็นคุณค่า ความสำคัญของพนักงานในทุกระดับ

2.3 พนักงานมีหนี้สินส่วนตัว หรือมีความกดดันทางครอบครัว

2.4 ความกดดันในการเพิ่มผลกำไร

2.5 ความกดดันการลดต้นทุน

3. ความมีเหตุมีผล (Rationalization)

ผู้กระทำการทุจริตจะหาเหตุผลเข้าข้างตนเอง เพื่อแสวงหาความชอบธรรมในความผิดที่ตนกระทำ ดังนั้นผู้ทุจริตสามารถกระทำการทุจริตได้เมื่อมีโอกาสหรือเมื่ออยู่ในสถานการณ์กดดัน ผู้ที่มีส่วนร่วมในการทุจริตย่อมต้องทำการปกปิดการทุจริตนั้นอย่างเต็มที่ รวมทั้งพยายามเก็บซ่อนหลักฐานต่างๆ การปกปิดการทุจริตอาจจะกระทำได้โดย เช่น

3.1 ปกปิด ซ่อนเร้นหลักฐานต่างๆ

3.2 การไม่ตอบสนองต่อการขอข้อมูลเพิ่มเติมของฝ่ายอื่นๆ

3.3 การปลอมแปลงเอกสาร

3.4 การร่วมมือกันระหว่างผู้บริหาร พนักงาน และบุคคลภายนอกในการให้ข้อมูลที่เป็นเท็จ

3.5 ผู้บริหารไม่ปฏิบัติตามระบบการควบคุมที่มีอยู่และละเลยการกำกับดูแลให้ผู้อื่นกระทำตาม

สัญญาณเตือนภัยจากการตกแต่งงบการเงิน

การทุจริตเกิดจากการพัฒนามูลเหตุของการทุจริตโดยนำเอาเหตุปัจจัยมาผูกร้อยเป็นความสัมพันธ์ในเชิงวิทยาศาสตร์ หรือพิสูจน์เห็นได้ด้วยหลักของเหตุผล การทุจริตเป็นสิ่งผิดกฎหมาย ก่อให้เกิดความเสียหาย ซึ่งปัญหาของการทุจริตส่วนใหญ่เกิดจาก มีรายได้ไม่เพียงพอในการดำรงชีพ ได้รับการเสนอผลประโยชน์ในบางโอกาส ได้รับการขัดเกลาการทุจริตจากเพื่อนร่วมงาน มีโอกาสในการใช้ดุลพินิจต่อการทุจริต มีสภาพแวดล้อมในการทำงานที่เอื้อต่อการทุจริต ความย่อหย่อนทางศีลธรรม การมีระบบสินบน ความประพฤติที่ขาดจรรยาบรรณในวิชาชีพ และการขาดความโปร่งใสในการทำงาน เป็นต้น การทุจริตบางอย่างมีลักษณะเฉพาะสำหรับธุรกิจนั้น ๆ เช่น (1) การทุจริตเงินสด (2) การทุจริตสินค้าคงเหลือ (3) การทุจริตสินทรัพย์ถาวร (4) การทุจริตการขาย (5) การทุจริตค่าใช้จ่าย (6) การทุจริตการจัดซื้อ (7) การทุจริตค่าแรงงาน และ (8) การทุจริตค่าใช้จ่ายในการเดินทาง เป็นต้น จากปัญหาการทุจริตและลักษณะของการทุจริต ส่งผลต่อการตกแต่งงบการเงินหรือการทุจริตในงบการเงิน ซึ่งเป็นการปกปิดข้อเท็จจริง โดยแสดงข้อมูลฐานะการเงิน ผลการดำเนินงาน และข้อมูลอื่นที่เป็นเท็จ ทำให้ผู้ใช้งบการเงินเข้าใจผิด ดังนั้น สัญญาณเตือนภัยจากการตกแต่งงบการเงิน อาจพิจารณาได้จากประเด็นต่าง ๆ ดังนี้ (1) อัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้นเพิ่มสูงขึ้นอย่างรวดเร็ว (2) มีระยะเวลาการเก็บหนี้ยาวนานขึ้น (3) มีสินค้าคงคลังสูงมากผิดปกติ (4) ต้นทุนการผลิตเพิ่มสูงขึ้น (5) ยอดขายเพิ่มสูงขึ้นแต่กำไรลดลง (6) หนี้สูญเพิ่มสูงขึ้น (7) รายงานผู้สอบบัญชีผิดปกติ มีการเปลี่ยนผู้สอบบัญชีใหม่ (8) รายงานของผู้สอบบัญชีได้แสดงความเห็นยาวผิดปกติ (9) มีการบันทึกตัด

จำหน่าย (Write-Off) บ่อยครั้ง หรือตัดจำหน่ายในรายการที่ดูซับซ้อนมากเกินไป (10) มีผลประกอบการคงที่ แม้เศรษฐกิจหรืออุตสาหกรรมนั้นจะมีความผันผวนสูง (11) บันทึกรายได้หรือรับ (แต่ยังไม่ได้เงินสด) มากเกินไป (12) บริษัทรายงานกำไรสุทธิออกมาดี แต่ในงบกระแสเงินสดกลับไม่สอดคล้องกัน

การตกแต่งบัญชีในงบการเงินส่วนใหญ่ มีวัตถุประสงค์ทำให้กำไรต่อหุ้นเป็นไปตามที่ต้องการ หรือทำให้กำไรต่อหุ้นมีมูลค่าสูง เพื่อให้ราคาหุ้นของบริษัทดูดีดึงดูดผู้ซื้อ แต่แท้จริงแล้วสถานะทางการเงินและผลการดำเนินงานของบริษัทไม่เป็นจริงตามที่รายงานหรือนำเสนอในงบการเงิน แต่ในบางครั้งมีการตกแต่งงบการเงินให้กำไรน้อยลง เพื่อต้องการหลบหลีกภาษีหรือต้องการเสียภาษีน้อยลง

วิธีการการตกแต่งงบการเงิน

งบการเงินเป็นรายงานทางบัญชีที่นักบัญชีจัดทำขึ้นเมื่อครบรอบระยะเวลาบัญชี เพื่อให้ทราบถึงฐานะการเงิน และผลการดำเนินงานของบริษัทในรอบระยะเวลาที่ผ่านมาหรือในรอบปีที่ผ่านมา (Albrecht, Stice, E. and Stice, J., 2008) งบการเงินจึงมีความสำคัญต่อผู้ใช้งบการเงิน ไม่ว่าจะเป็นนักลงทุน เจ้าหนี้ ผู้ถือหุ้น หรือรัฐบาลในการนำไปใช้ประโยชน์ในการตัดสินใจในเรื่องต่างๆ หากงบการเงินขาดความน่าเชื่อถือ หรือมีการตกแต่งตัวเลข ทำให้ผู้ใช้งบการเงินย่อมนำไปใช้ฐานะการเงินและผลการดำเนินงานผิดพลาด ทั้งนี้ขอยกตัวอย่างวิธีการการตกแต่งงบการเงิน โดยแบ่งออกเป็นบริษัทขนาดเล็ก บริษัทขนาดกลาง และบริษัทขนาดใหญ่ ประกอบด้วย การตกแต่งการเลื่อนการรับรู้รายได้ การตกแต่งมูลค่าสินทรัพย์ การตกแต่งการปกปิดหนี้สิน การตกแต่งไม่ตั้งค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ การ

ตกแต่งค่าใช้จ่ายจ่ายล่วงหน้า และ การตกแต่งรายได้ปลอม ดังนี้

1. การตกแต่งการเลื่อนการรับรู้รายได้

รายได้ คือ กระแสรับของประโยชน์เชิงเศรษฐกิจ (ก่อนหักค่าใช้จ่าย) ในรอบระยะเวลาบัญชีที่เกิดขึ้นจากกิจกรรมตามปกติของกิจการ เมื่อกระแสรับนั้นส่งผลให้ส่วนของเจ้าของเพิ่มขึ้น ทั้งนี้ไม่รวมถึงเงินทุนที่ได้รับจากผู้มีส่วนร่วมในส่วนของเจ้าของ ดังนั้น เมื่อกิจการมีการรับรู้รายได้ต้องนำรายการหรือเหตุการณ์ทางบัญชี ไปบันทึกบัญชีเป็นรายได้ และนำรายได้ดังกล่าวไปคำนวณกำไรสุทธิในงบกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จ บริษัทอาจตกแต่งบัญชีการรับรู้รายได้ในงบการเงินโดยเลื่อนการรับรู้รายได้หรือชะลอการรับรู้รายได้ให้ช้าลงเพื่อหลบหลีกการชำระภาษี

ตารางที่ 2 แสดงการตกแต่งงบการเงินกรณีการตกแต่งการเลื่อนการรับรู้รายได้ บริษัทขนาดเล็กมีรายได้ 10 ล้านบาท มีกำไรก่อนหักภาษี 1 ล้านบาท ชำระภาษีเงินได้นิติบุคคล 0.23 ล้านบาท บริษัทชะลอการรับรู้รายได้ 0.5 ล้านบาท สำหรับบริษัทขนาดกลางมีรายได้ 100 ล้านบาท มีกำไรก่อนหักภาษี 10 ล้านบาท ชำระภาษีเงินได้นิติบุคคล 2.3 ล้านบาท บริษัทชะลอการรับรู้รายได้ 5 ล้านบาท และ บริษัทขนาดใหญ่มีรายได้ 1,000 ล้านบาท มีกำไรก่อนหักภาษี 100 ล้านบาท ชำระภาษีเงินได้นิติบุคคล 23 ล้านบาท บริษัทชะลอการรับรู้รายได้ 50 ล้านบาท

จะเห็นได้ว่าการตกแต่งการเลื่อนการรับรู้รายได้ ของบริษัทตัวอย่างทั้ง 3 ขนาด หากมีรายได้แตกต่างกัน และมีการตกแต่งการเลื่อนการรับรู้รายได้หรือชะลอการรับรู้รายได้ให้ลดลงร้อยละ 5 จะทำให้บริษัทแต่ละขนาด เสียภาษีน้อยลงหรือหลบ

หลักภาษีแตกต่างกัน สามารถสรุปได้ดังนี้ บริษัทขนาดใหญ่หลบหลักภาษีมากที่สุดคือ 11.5 ล้านบาท รองลงมาบริษัทขนาดกลางหลบหลักภาษี 1.15 ล้านบาท และบริษัทขนาดเล็กหลบหลักภาษี 0.115 ล้านบาท ดังนั้น การตกแต่งโดยการเลื่อนการรับรู้รายได้ ส่งผลกระทบต่อกรมสรรพากรในการจัดเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคลได้น้อยลงหรือทำให้รายได้ของกรมสรรพากรลดน้อยลง ดังที่ นักวิชาการภาษีอากร (2555) กล่าวว่า ภาษีอากรถือเป็นแหล่งรายได้ที่สำคัญของรัฐนำมาพัฒนาประเทศในด้านต่าง ๆ และการกระทำโดยเสียภาษีน้อยลงหรือตั้งใจไม่จ่ายภาษี ถือเป็นภาระหลบหลักภาษี

2. การตกแต่งมูลค่าสินทรัพย์

สินทรัพย์ คือ เงินหรือสิ่งของที่มีมูลค่าเป็นตัวเงินที่กิจการหรือบุคคลเป็นเจ้าของ อาจมีตัวตนหรือไม่มีตัวตนก็ได้ บริษัทอาจตกแต่งมูลค่าสินทรัพย์เพื่อต้องการให้นักลงทุนมาร่วมลงทุน โดยไม่มีสินทรัพย์อยู่จริง เช่น มีการจดทะเบียนเพิ่มทุน โดยไม่ได้นำเงินมาลงทุนจริง บริษัทตกแต่งโดยบันทึกบัญชีเป็น ค่าลิขสิทธิ์ ต่อมาได้ขายหุ้นให้กับนักลงทุน จะทำให้นักลงทุนได้รับความเสียหาย หากผู้ถือหุ้นของบริษัทนำหุ้นที่เหลือออกขายให้กับนักลงทุนรายอื่นอีก จะก่อให้เกิดความเสียหายแก่นักลงทุนเพิ่มขึ้น

ตารางที่ 2 แสดงการตกแต่งงบการเงินกรณีการตกแต่งมูลค่าสินทรัพย์ บริษัทขนาดเล็กมีทุนจดทะเบียน 1 ล้านบาท จดทะเบียนเพิ่มทุน 10 ล้าน โดยไม่ได้นำเงินมาลงทุนจริง บริษัทตกแต่งบัญชีโดยบันทึกบัญชีเป็น ค่าลิขสิทธิ์ 10 ล้านบาท และได้ขายหุ้นให้กับนักลงทุน 20% ของทุนจดทะเบียน ทำให้บริษัทได้รับเงินจากนักลงทุน 2 ล้านบาท บริษัทขนาดกลางมีทุนจดทะเบียน 10 ล้าน

บาท จดทะเบียนเพิ่มทุนเป็น 100 ล้าน โดยไม่ได้นำเงินมาลงทุนจริง บริษัทตกแต่งบัญชีโดยบันทึกบัญชีเป็น ค่าลิขสิทธิ์ 100 ล้านบาท และได้ขายหุ้นให้กับนักลงทุน 20% ของทุนจดทะเบียน ทำให้บริษัทได้รับเงินจากนักลงทุน 20 ล้านบาท และบริษัทขนาดใหญ่มีทุนจดทะเบียน 100 ล้านบาท จดทะเบียนเพิ่มทุนเป็น 1,000 ล้าน โดยไม่ได้นำเงินมาลงทุนจริง บริษัทบันทึกบัญชีเป็น ค่าลิขสิทธิ์ 1,000 ล้านบาท และได้ขายหุ้นให้กับนักลงทุน 20% ของทุนจดทะเบียน ทำให้บริษัทได้รับเงินจากนักลงทุน 200 ล้านบาท

จะเห็นได้ว่าการตกแต่งมูลค่าสินทรัพย์ของบริษัทตัวอย่างทั้ง 3 ขนาด หากมีการจดทะเบียนเพิ่มทุน โดยไม่ได้นำเงินมาลงทุนจริง และมีการตกแต่งโดยบันทึกบัญชีเป็นค่าลิขสิทธิ์ ซึ่งถือเป็นสินทรัพย์ ส่งผลกระทบต่อนักลงทุนโดยได้รับความเสียหายแตกต่างกัน สามารถสรุปได้ดังนี้ บริษัทขนาดเล็ก ทำให้นักลงทุนได้รับความเสียหาย 2 ล้านบาท หากผู้ถือหุ้นของบริษัทนำหุ้นที่เหลือออกขายให้กับนักลงทุนรายอื่นอีก 80 % จะก่อให้เกิดความเสียหายเพิ่มขึ้นอีก 8 ล้าน บริษัทขนาดกลาง ทำให้นักลงทุนได้รับความเสียหาย 20 ล้านบาท หากผู้ถือหุ้นของบริษัทนำหุ้นที่เหลือออกขายให้กับนักลงทุนรายอื่นอีก 80 % จะก่อให้เกิดความเสียหายเพิ่มขึ้นอีก 80 ล้าน และบริษัทขนาดใหญ่ ทำให้นักลงทุนได้รับความเสียหาย 200 ล้านบาท หากผู้ถือหุ้นของบริษัทนำหุ้นที่เหลือออกขายให้กับนักลงทุนรายอื่นอีก 80 % จะก่อให้เกิดความเสียหายเพิ่มขึ้นอีก 800 ล้าน หรืออาจได้รับความเสียหายมากกว่าหากผู้ถือหุ้นเดิมเสนอขายหุ้นในราคาที่สูงกว่าราคาที่จดทะเบียน ทั้งนี้บริษัทขนาดเล็ก บริษัทขนาดกลาง และบริษัทขนาดใหญ่ได้ขายหุ้นให้กับนักลงทุนร้อยละ 20 และร้อยละ 80 เท่ากัน ความเสียหายที่มีต่อ

นักลงทุนแตกต่างกัน นักลงทุนที่ลงทุนในบริษัทขนาดใหญ่จะมีความเสี่ยงหรือได้รับความเสียหายมากกว่า นักลงทุนที่ลงทุนในบริษัทขนาดกลาง และบริษัทขนาดเล็ก ดังนั้น การตกแต่งมูลค่าสินทรัพย์ดังกล่าว นักลงทุนได้ลงทุนในบริษัทที่ไม่มีสินทรัพย์อยู่จริงหรือไม่มีสินทรัพย์ตามบัญชี บริษัทได้ตกแต่งสินทรัพย์ขึ้นมา เพื่อหลอกลวงนักลงทุนว่าบริษัทมีสินทรัพย์อยู่จริง แท้จริงแล้วเป็นการสร้างรายการว่ามีสินทรัพย์ หากนักลงทุนไม่ได้ตรวจสอบข้อมูลที่แท้จริงว่าเป็นอย่างไร ก่อให้เกิดความเสียหายแก่นักลงทุนเป็นอย่างมาก การตกแต่งงบการเงินหรือการทุจริตในงบการเงิน ทำให้นักลงทุนขาดความเชื่อมั่นต่องบการเงิน (Rezaee and Kedia, 2012)

3. การตกแต่งการปกปิดหนี้สิน

หนี้สิน คือ ภาระผูกพันในปัจจุบันของกิจการ ภาระผูกพันดังกล่าวเป็นผลของเหตุการณ์ในอดีตซึ่งการชำระภาระผูกพันนั้นคาดว่าจะส่งผลให้กิจการต้องสูญเสียทรัพยากรที่มีประโยชน์เชิงเศรษฐกิจ บริษัทตกแต่งตัวเลขเพื่อปกปิดหนี้สินโดยอาจตกแต่งข้อมูลการทำสัญญาเช่าดำเนินงานแทนสัญญาเช่าทางการเงิน จึงทำให้ไม่ปรากฏรายการหนี้สินหรือไม่แสดงรายการเจ้าหนี้ ในงบแสดงฐานะการเงิน

ตารางที่ 2 แสดงการตกแต่งงบการเงินกรณีการตกแต่งการปกปิดหนี้สิน บริษัทขนาดเล็กเช่าซื้อรถยนต์จำนวน 5 คัน ราคาคันละ 2 ล้านบาท อัตราดอกเบี้ย 8 % ต่อปี ผ่อนชำระ 60 งวด เป็นระยะเวลา 5 ปี บริษัทมีเจ้าหนี้ตามสัญญาเช่าซื้อคันละ 2.8 ล้านบาท บริษัทขนาดกลางเช่าซื้อรถยนต์จำนวน 20 คัน ราคาคันละ 2 ล้านบาท อัตราดอกเบี้ย 8 % ต่อปี ผ่อนชำระ 60 งวด เป็นระยะเวลา 5 ปี บริษัทมีเจ้าหนี้ตามสัญญาเช่าซื้อคัน

ละ 2.8 ล้านบาท และบริษัทขนาดใหญ่เช่าซื้อรถยนต์จำนวน 100 คัน ราคาคันละ 2 ล้านบาท อัตราดอกเบี้ย 8 % ต่อปี ผ่อนชำระ 60 งวด เป็นระยะเวลา 5 ปี บริษัทมีเจ้าหนี้ตามสัญญาเช่าซื้อคันละ 2.8 ล้านบาท

จะเห็นได้ว่าการตกแต่งบัญชีในงบการเงินเพื่อปกปิดหนี้สิน ของบริษัทตัวอย่างทั้ง 3 ขนาด หากมีการเช่าซื้อรถยนต์แตกต่างกัน และมีการตกแต่งโดยทำสัญญาเช่าดำเนินงานแทนสัญญาเช่าทางการเงิน จะทำให้บริษัทแต่ละขนาดปกปิดหนี้สินแตกต่างกัน สามารถสรุปได้ดังนี้ บริษัทขนาดเล็กปกปิดหนี้สินจำนวน 14 ล้านบาท บริษัทขนาดกลางปกปิดหนี้สินจำนวน 56 ล้านบาท และบริษัทขนาดใหญ่ปกปิดหนี้สินจำนวน 280 ล้านบาท ทั้งนี้บริษัทขนาดใหญ่ได้ตกแต่งเพื่อปกปิดหนี้สินมากกว่าบริษัทขนาดกลาง และบริษัทขนาดเล็ก ดังนั้น การปกปิดหนี้สินเป็นการแสดงเพื่อไม่ให้ผู้ใช้งบการเงินเห็นว่าบริษัทมีหนี้สินจำนวนเท่าใด เพราะบริษัทที่มีหนี้สินมากจะก่อให้เกิดความเสี่ยงมาก หากนำอัตราส่วนทางการเงินมาวิเคราะห์ เช่น อัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น อัตราส่วนนี้สูงแสดงว่าบริษัทจะมีความเสี่ยงสูง ซึ่งจะทำให้บริษัทต้องรับผิดชอบการชำระดอกเบี้ยเพิ่มขึ้น หรือบริษัทอาจจะกำลังล้มละลาย เป็นต้น (Brigham and Houston, 2009)

4. การตกแต่งไม่ตั้งค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ

เมื่อบริษัทดำเนินธุรกิจขายสินค้าหรือให้บริการเป็นเงินเชื่อจะมีลูกหนี้เกิดขึ้น ลูกหนี้หมายถึง สิทธิเรียกร้องอย่างหนึ่งของเจ้าหนี้ในการให้ชำระหนี้ด้วยเงินสดหรือทรัพย์สินอื่น โดยคาดว่าจะได้รับชำระเต็มจำนวนเมื่อถึงกำหนดชำระ ลูกหนี้

ถือเป็นสินทรัพย์ ซึ่งแสดงในงบแสดงฐานะการเงิน สำหรับการบันทึกบัญชี ดังนี้

เบ็ดเตล็ด ลูกหนี้ xxx (สินทรัพย์)

เครดิต ขายสินค้า xxx (รายได้)

ณ วันสิ้นงวดบัญชี บริษัทมีลูกหนี้ที่คาดว่าจะเรียกเก็บเงินไม่ได้ บริษัทต้องตั้งประมาณการ “บัญชีค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ” คือ จำนวนเงินส่วนที่กันไว้สำหรับลูกหนี้ที่คาดว่าจะเรียกเก็บเงินไม่ได้ จะบันทึกแยกบัญชีไว้ต่างหากจากบัญชีลูกหนี้ถือเป็นบัญชีปรับมูลค่าบัญชีลูกหนี้ เพื่อให้บัญชีลูกหนี้แสดงมูลค่าสุทธิที่คาดว่าจะสามารถเรียกเก็บเงินได้ และ “บัญชีหนี้สงสัยจะสูญ” คือ ลูกหนี้ที่กิจการคาดว่าจะเรียกเก็บเงินไม่ได้และได้ทำการประมาณการไว้ ณ วันสิ้นงวดบัญชี ซึ่งถือเป็นค่าใช้จ่ายในงวดบัญชีนั้น การบันทึกบัญชี ดังนี้

เบ็ดเตล็ด หนี้สงสัยจะสูญ xxx

(ค่าใช้จ่ายในงวดปัจจุบัน)

เครดิต ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ xxx

(บัญชีปรับมูลค่าลูกหนี้)

บริษัทอาจตกแต่งบัญชีในงบการเงินของ ยอดลูกหนี้ที่เรียกเก็บเงินไม่ได้ โดยไม่ตั้งสำรองค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ ทำให้บริษัทแสดงบัญชีสินทรัพย์สูงกว่าความเป็นจริงหรือแสดงสูงไป ขณะเดียวกันแสดงค่าใช้จ่ายต่ำกว่าความเป็นจริงหรือแสดงต่ำไป

ตารางที่ 2 แสดงการตกแต่งงบการเงินกรณีการตกแต่งไม่ตั้งค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ บริษัทขนาดเล็กมีลูกหนี้ 1 ล้านบาท เรียกเก็บเงินจากลูกหนี้ไม่ได้ ร้อยละ 25 บริษัทขนาดกลางมีลูกหนี้ 10 ล้านบาท เรียกเก็บเงินจากลูกหนี้ไม่ได้ ร้อยละ 25 และ บริษัทขนาดใหญ่มีลูกหนี้ 100 ล้านบาท เรียกเก็บเงินจากลูกหนี้ไม่ได้ ร้อยละ 25

จะเห็นได้ว่าการตกแต่งโดยไม่ตั้งค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ ของบริษัทตัวอย่างทั้ง 3 ขนาด หากมี

ยอดลูกหนี้แตกต่างกัน เรียกเก็บเงินจากลูกหนี้ไม่ได้ ร้อยละ 25 % และมีการตกแต่งโดยไม่ตั้งค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ จะทำให้บริษัทแต่ละขนาดแสดงบัญชีสินทรัพย์สูงกว่าความเป็นจริง และแสดงค่าใช้จ่ายต่ำกว่าความเป็นจริงแตกต่างกัน สามารถสรุปได้ดังนี้ บริษัทขนาดใหญ่แสดงสินทรัพย์สูงไปและแสดงค่าใช้จ่ายต่ำไป 25 ล้านบาท มากกว่า บริษัทขนาดกลางที่แสดงสินทรัพย์สูงไปและแสดงค่าใช้จ่ายต่ำไป 2.5 ล้านบาท และบริษัทขนาดเล็กแสดงสินทรัพย์สูงไปและแสดงค่าใช้จ่ายต่ำไป 0.25 ล้านบาท ดังนั้น การแสดงรายการลูกหนี้สูงกว่าความเป็นจริง จะทำให้สินทรัพย์ของบริษัทสูงกว่าความเป็นจริง และการไม่แสดงรายการหนี้สงสัยจะสูญ ซึ่งถือเป็นค่าใช้จ่าย จะทำให้ค่าใช้จ่ายต่ำกว่าความเป็นจริง และส่งผลให้กำไรของบริษัทสูงกว่าความเป็นจริง การตกแต่งบัญชีในงบการเงินรายการดังกล่าว เป็นการตกแต่งเพื่อให้งบแสดงฐานะการเงินและงบกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จดูดี ส่งผลกระทบต่อผู้ใช้งบการเงินที่นำไปใช้ในการตัดสินใจผิดพลาดได้ (Apparao, Singh, Rao, Bhavani, Eswar and Rajani, 2009)

5. การตกแต่งค่าใช้จ่ายจ่ายล่วงหน้า

ค่าใช้จ่ายจ่ายล่วงหน้า คือ ค่าใช้จ่ายที่กิจการจ่ายเงินในงวดบัญชีปัจจุบัน ซึ่งใช้บริการหรือใช้ประโยชน์ยังไม่หมดจะต้องนำไปใช้ในงวดหน้า ถือเป็น การจ่ายล่วงหน้า ค่าใช้จ่ายจ่ายล่วงหน้า จัดประเภทเป็นสินทรัพย์หมุนเวียน การตกแต่งบัญชีในงบการเงินโดยบันทึกบัญชีเป็นค่าใช้จ่ายจ่ายล่วงหน้า เช่น บริษัทจ่ายค่าโฆษณา เป็นผลการดำเนินงานในปีหรือการให้บริการเสร็จเรียบร้อยแล้วในปี บริษัทต้องบันทึกบัญชีเป็นค่าใช้จ่าย คือ ค่าโฆษณา บริษัทอาจตกแต่งบัญชีเป็นค่าโฆษณา

จ่ายล่วงหน้า ซึ่งถือเป็นสินทรัพย์ การบันทึกบัญชีเป็นค่าโฆษณาจ่ายล่วงหน้า ทำให้บริษัทมีสินทรัพย์สูงกว่าความเป็นจริง ส่งผลให้บริษัทมีฐานะการเงินดี ขณะเดียวกันทำให้บริษัทมีค่าใช้จ่ายต่ำกว่าความเป็นจริง ส่งผลให้บริษัทมีกำไรสูงกว่าความเป็นจริง หรือมีผลการดำเนินงานที่ดี

ตารางที่ 2 แสดงการตกแต่งงบการเงินกรณีการตกแต่งค่าใช้จ่ายจ่ายล่วงหน้า บริษัทขนาดเล็กจ่ายค่าโฆษณาจำนวน 5 ล้านบาท ตกแต่งบัญชีเป็นค่าโฆษณาจ่ายล่วงหน้าจำนวน 5 ล้านบาท บริษัทขนาดกลางจ่ายโฆษณาจำนวน 20 ล้านบาท ตกแต่งบัญชีเป็นค่าโฆษณาจ่ายล่วงหน้าจำนวน 20 ล้านบาท บริษัทขนาดใหญ่จ่ายโฆษณาจำนวน 50 ล้านบาท ตกแต่งบัญชีเป็นค่าโฆษณาจ่ายล่วงหน้าจำนวน 50 ล้านบาท

จะเห็นได้ว่าการตกแต่งค่าใช้จ่ายจ่ายล่วงหน้า ของบริษัทตัวอย่างทั้ง 3 ขนาด หากมีค่าโฆษณาแตกต่างกัน ซึ่งถือเป็นค่าใช้จ่าย แต่มีการตกแต่งบัญชีเป็น ค่าใช้จ่ายจ่ายล่วงหน้า ซึ่งถือเป็นสินทรัพย์ จะทำให้บริษัทแต่ละขนาดมีสินทรัพย์สูงกว่าความเป็นจริง และมีกำไรสูงกว่าความเป็นจริง แตกต่างกัน สามารถสรุปได้ดังนี้ บริษัทขนาดเล็ก มีสินทรัพย์สูงกว่าความเป็นจริง 5 ล้านบาท และมีค่าใช้จ่ายต่ำกว่าความเป็นจริง มีผลทำให้บริษัทมีกำไรสูงกว่าความเป็นจริง 5 ล้านบาท บริษัทขนาดกลางมีสินทรัพย์สูงกว่าความเป็นจริง 20 ล้านบาท และมีค่าใช้จ่ายต่ำกว่าความเป็นจริง มีผลทำให้บริษัทมีกำไรสูงกว่าความเป็นจริง 20 ล้าน และบริษัทขนาดใหญ่มีสินทรัพย์สูงกว่าความเป็นจริง 50 ล้านบาท และมีค่าใช้จ่ายต่ำกว่าความเป็นจริง มีผลทำให้บริษัทมีกำไรสูงกว่าความเป็นจริง 50 ล้านบาท ดังนั้น นักลงทุนที่ลงทุนในบริษัทขนาดใหญ่จะได้รับ ความเสียหายมากกว่า บริษัทขนาดกลาง และบริษัท

ขนาดเล็ก การตกแต่งค่าใช้จ่ายจ่ายล่วงหน้าดังกล่าว เป็นการตกแต่งเพื่อให้ฐานะการเงินและผลการดำเนินงานของบริษัทดูดีหรือมีผลประกอบการที่ดี (Persons,1995)

6. การตกแต่งรายได้ปลอม

รายได้ คือ การได้มาจากการดำเนินกิจกรรมทางธุรกิจตามปกติ เป็นผลจากการขายสินค้าและบริการให้กับลูกค้า บริษัทอาจตกแต่งบัญชีรายได้ปลอม กระทำโดยการสร้างรายได้เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง การตกแต่งรายได้กระทำโดยผ่านบริษัทเทียม (Shell Company) ของบริษัทหลายบริษัท จนกระทั่งบริษัทมีรายได้เพิ่มขึ้น งบการเงินดูดี มีผลการดำเนินงานที่ดี ส่งผลทำให้ราคาหุ้นเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง

ตารางที่ 2 แสดงการตกแต่งงบการเงินกรณีการตกแต่งรายได้ปลอม บริษัทขนาดเล็ก มีรายได้ 50 ล้านบาท ทุนจดทะเบียน 5 ล้านบาท มีการตกแต่งรายได้ปลอมเพิ่มขึ้นเป็น 100 ล้านบาท ทั้งนี้บริษัทมีทุนจดทะเบียนหุ้นละ 10 บาท ผลจากการตกแต่งรายได้ทำให้บริษัทมีราคาหุ้นของตลาดเพิ่มสูงขึ้นเป็น 20 บาทต่อหุ้น บริษัทขนาดกลางมีรายได้ 500 ล้านบาท ทุนจดทะเบียน 50 ล้านบาท มีการตกแต่งรายได้ปลอมเพิ่มขึ้นเป็น 1,000 ล้านบาท ทั้งนี้บริษัทมีทุนจดทะเบียนหุ้นละ 10 บาท ผลจากการตกแต่งรายได้ทำให้บริษัทมีราคาหุ้นของตลาดเพิ่มสูงขึ้นเป็น 25 บาทต่อหุ้น และบริษัทขนาดใหญ่มีรายได้ 5,000 ล้านบาท ทุนจดทะเบียน 500 ล้านบาท มีการตกแต่งรายได้ปลอมเพิ่มขึ้นเป็น 10,000 ล้านบาท ทั้งนี้บริษัทมีทุนจดทะเบียนหุ้นละ 10 บาท ผลจากการตกแต่งรายได้ทำให้บริษัทมีราคาหุ้นของตลาดเพิ่มสูงขึ้นเป็น 30 บาทต่อหุ้น

จะเห็นได้ว่าการตกแต่งรายได้ปลอม ของบริษัทตัวอย่างทั้ง 3 ขนาด หากมีการตกแต่งรายได้ปลอมแตกต่างกัน จะทำให้ราคาหุ้นเพิ่มสูงขึ้น ส่งผลกระทบนักลงทุนโดยได้รับความเสียหายแตกต่างกัน สามารถสรุปได้ดังนี้ บริษัทขนาดเล็กมีมูลค่าความเสียหาย 5 ล้านบาท บริษัทขนาดกลางมีมูลค่าความเสียหาย 75 ล้านบาท และบริษัทขนาดใหญ่มีมูลค่าความเสียหาย 1,000 ล้านบาท หากนักลงทุนไปลงทุนในบริษัทขนาดใหญ่จะได้รับเสียหายหรือมีมูลค่าความเสียหายมากกว่า บริษัทขนาดกลาง และบริษัทขนาดเล็ก

ดังนั้น การตกแต่งรายได้ปลอมขึ้นมาเพื่อให้นักลงทุนดูดี มีกำไรสูงกว่าความเป็นจริง ส่งผลทำให้ราคาหุ้นเพิ่มสูงขึ้น ทำให้นักลงทุนสนใจซื้อหุ้นสูงกว่าความเป็นจริง เนื่องจากไม่ได้เป็นข้อมูลที่เกิดจากผลการดำเนินงานจริง ๆ ของบริษัท การนำเสนองบการเงินที่ไม่ถูกต้อง บิดเบือนจากความเป็นจริงส่งผลกระทบต่องบการเงินและความเชื่อมั่นของนักลงทุนในตลาดหุ้น (Kotsiantis, Koumanakos, Tzelepis and Tampakas, 2006)

สรุปผล

การตกแต่งงบการเงินหรือการทุจริตในงบการเงินให้มีกำไรมูลค่ามหาศาลและมีสินทรัพย์จำนวนมาก เพื่อให้ราคาหุ้นของบริษัทเพิ่มสูงขึ้นสร้างความมั่งคั่งให้กับฝ่ายบริหาร ก่อให้เกิดมูลค่าความเสียหายเป็นอย่างมาก การตกแต่งงบการเงินเพื่อปกปิดข้อเท็จจริง โดยแสดงข้อมูลฐานะทางการเงิน ผลการดำเนินงาน และข้อมูลอื่นที่เป็นเท็จส่งผลกระทบต่อผู้ใช้งบการเงิน สามารถสรุปวิธีการตกแต่งงบการเงิน ตามตัวอย่างของบริษัททั้ง 3 ขนาด ดังนี้

1. การตกแต่งการเลื่อนการรับรู้รายได้ หากมียอดขายแตกต่างกัน และมีการตกแต่งการเลื่อนการรับรู้รายได้ จะทำให้บริษัทแต่ละขนาดหลบหลีกภาษีแตกต่างกัน ส่งผลกระทบต่อกรมสรรพากรในการจัดเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคลได้น้อยลงหรือทำให้รายได้ของกรมสรรพากรลดน้อยลง

2. การตกแต่งมูลค่าสินทรัพย์ หากมีการจดทะเบียนเพิ่มทุนแตกต่างกัน โดยไม่ได้นำเงินมาลงทุนจริง และมีการตกแต่งโดยบันทึกบัญชีเป็นค่าลิขสิทธิ์ ซึ่งถือเป็นสินทรัพย์ และมีการขายหุ้นให้กับนักลงทุน ส่งผลกระทบนักลงทุนได้รับความเสียหายเป็นอย่างมาก

3. การตกแต่งการปกปิดหนี้สิน หากมีการเช่าซื้อรถยนต์แตกต่างกัน และมีการตกแต่งโดยทำสัญญาเช่าดำเนินงานแทนสัญญาเช่าทางการเงิน จะทำให้บริษัทแต่ละขนาดปกปิดหนี้สินแตกต่างกัน ทั้งนี้หากบริษัทมีหนี้สินจำนวนมากแสดงถึงฐานะการเงินของบริษัทไม่ดี ก่อให้เกิดความเสี่ยง ทำให้บริษัทต้องรับผิดชอบการชำระดอกเบี้ยเพิ่มขึ้น

4. การตกแต่งไม่ตั้งค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ หากมียอดลูกหนี้แตกต่างกัน เรียกเก็บเงินจากลูกหนี้ไม่ได้ และมีการตกแต่งโดยไม่ตั้งค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ จะทำให้บริษัทแต่ละขนาดแสดงบัญชีสินทรัพย์สูงกว่าความเป็นจริง และแสดงค่าใช้จ่ายต่ำกว่าความเป็นจริงแตกต่างกัน การตกแต่งดังกล่าวเพื่อให้นักแสดงฐานะการเงินและงบกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จดูดี ส่งผลกระทบต่อผู้ใช้งบการเงินที่นำไปใช้ในการตัดสินใจผิดพลาดได้

5. การตกแต่งค่าใช้จ่ายจ่ายล่วงหน้า หากมีค่าโฆษณาแตกต่างกัน ซึ่งถือเป็นค่าใช้จ่าย แต่มีการตกแต่งบัญชีเป็น ค่าใช้จ่ายจ่ายล่วงหน้า ซึ่งถือเป็นสินทรัพย์ จะทำให้บริษัทแต่ละขนาดมีสินทรัพย์สูงกว่าความเป็นจริง และมีกำไรสูงกว่าความเป็นจริงแตกต่างกัน เป็นการตกแต่งเพื่อให้ฐานะการเงินและผลการดำเนินงานของบริษัทดูดี หรือมีผลประกอบการที่ดี ทำให้นักลงทุนได้รับความเสียหายหากเลือกลงทุนในบริษัทที่มีการตกแต่งงบการเงิน

6. การตกแต่งรายได้ปลอม หากมีการตกแต่งรายได้ปลอมแตกต่างกัน จะทำให้ราคาหุ้นเพิ่มสูงขึ้น ส่งผลกระทบนักลงทุนโดยได้รับความเสียหายแตกต่างกัน

บทความนี้เป็นเพียงตัวอย่างส่วนหนึ่งของการตกแต่งงบการเงิน ยังมีวิธีการและรูปแบบในการตกแต่งงบการเงินได้อีกหลายวิธี อย่างไรก็ตาม งบการเงินถือเป็นหัวใจสำคัญเปรียบเสมือนกระจกที่สะท้อนความมั่งคั่งของบริษัท ถ้ากระจกถูกบิ่นเสริมเติมแต่งเงาที่สะท้อนออกมาย่อมดูดีกว่าความเป็นจริง ทำให้ผู้ใช้งบการเงินเข้าใจผิด สุดท้ายเกิดความเสียหายแก่ผู้ใช้งบการเงินไปใช้ โดยเฉพาะนักลงทุน

ข้อเสนอแนะ

1. ผู้สอบบัญชี ต้องให้ความสำคัญกับการตรวจสอบรายการ เอกสารการบันทึกบัญชี และหลักฐานอื่น ๆ รวมทั้งวิธีการตรวจสอบอื่นที่จำเป็นของธุรกิจที่มีสัญญาณเตือนภัยการตกแต่งงบการเงิน และต้องให้ความระมัดระวังในการตรวจสอบเพิ่มมากกว่าปกติ รวมทั้งต้องปฏิบัติตามการสอบบัญชีโดยคำนึงถึงจรรยาบรรณในวิชาชีพ ทั้งนี้หากมีการตรวจสอบพบข้อบกพร่องเกี่ยวกับการควบคุมภายใน หรือพบการทุจริตในกิจการ ผู้สอบ

บัญชีต้องเสนอข้อสังเกตต่อผู้บริหารของกิจการให้ทราบ

2. นักบัญชี หรือ ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี จะต้องมีความซื่อสัตย์ มีจรรยาบรรณในวิชาชีพ ไม่มุ่งทำตามคำสั่งของผู้บริหารหากทราบว่าการกระทำนั้นไม่ถูกต้องหรือผิดจรรยาบรรณ

3. อาจารย์ผู้สอนบัญชี ต้องปลูกฝังให้นักศึกษามีคุณธรรม จริยธรรม ให้ตระหนักรู้อยู่เสมอว่า วิชาชีพบัญชีจะต้องมีความซื่อสัตย์ และยึดมั่นในจริยธรรมในวิชาชีพ ดังนั้นการเรียนการสอนต้องมีการสอดแทรกคุณธรรม ปลูกฝังให้ผู้เรียนมีความรักในวิชาชีพและมีแนวคิดในการประกอบอาชีพอย่างสุจริต

4. คณะกรรมการตรวจสอบ ต้องเป็นผู้ที่มีความเป็นอิสระ กำกับดูแล การปฏิบัติงานการตรวจสอบภายในให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล จัดให้มีระบบการจัดทำรายงานทางการเงินที่มีความสมบูรณ์ ถูกต้อง เป็นที่น่าเชื่อถือ มีการเปิดเผยข้อมูลสำคัญโดยครบถ้วนและเป็นไปตามหลักสากล มีระบบการควบคุมภายใน และการตรวจสอบภายในที่มีมาตรฐานรัดกุมเพียงพอ

5. หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ออกข้อบังคับระเบียบ คำสั่ง กฎเกณฑ์ ข้อกำหนด และบทลงโทษแก่ผู้กระทำผิดอย่างเคร่งครัด

6. ผู้ใช้งบการเงิน ได้แก่ ผู้ลงทุน ลูกจ้าง ผู้ให้กู้ ผู้ขายสินค้า เจ้าหนี้ ลูกค้า และหน่วยงานราชการ เป็นต้น จะต้องใช้ข้อมูลในงบการเงินอย่างระมัดระวังก่อนนำไปใช้ประกอบการตัดสินใจ ทั้งนี้ต้องใช้ข้อมูลอื่นเพื่อประกอบการตัดสินใจด้วย

เอกสารอ้างอิง

นักวิชาการภาษีอากร. 2555. **ภาษีอากรตาม**

ประมวลรัษฎากร 2555. กรุงเทพฯ: เรือน
แก้วการพิมพ์.

สภาวิชาชีพบัญชีในพระราชูปถัมภ์. 2547. **ความ
รับผิดชอบของผู้สอบบัญชีเกี่ยวกับการ
พิจารณาการทุจริตในการตรวจสอบงบ
การเงิน: มาตรฐานการสอบบัญชี รหัส
240.** กรุงเทพฯ: พี.เอ.ลีฟวิ่งการพิมพ์.

สมชาย ศุภธาดา. 2553. “รายงานต่อประชาคมโลก
เรื่องการทุจริตฉ้อฉลในองค์กร.” **วารสาร
วิชาชีพบัญชี.** 6,17: 16-17.

Albrecht, W. S., Stice, E., and Stice, J. 2008.
Financial accounting. 10th.ed.
Thomson: Southwestern
Publishing.

Anandarajan, A., and Kleinman, G. 2011. The
impact of cognitive biases on
fraudulent behavior: The Leeson case.
**International Journal of Behavioural
Accounting and Finance,**
2,1: 40- 55.

Apparao, G., Singh, A., Rao, G.S., Bhavani, L.
B., Eswar, K., and Rajani, D. 2009.
“Financial statement fraud detection by
data mining.” **International Journal of
Advanced Networking and
Applications,** 1,3: 159-163.

Association of Certified Fraud Examiners
(ACFE). 2012. **Report to the nations
on occupational fraud and abuse,** 1-75.

Brigham, E. F., and Houston, J. F. 2009.
**Fundamentals of financial
management.** 13th ed. Boston:
McGraw-Hill.

John C. and Coates, IV. 2007. “The goals and
promise of the sarbanes–Oxley Act.”
Journal of Economic Perspectives,
21,1: 91–116.

Kotsiantis, S., Koumanakos, E., Tzelepis, D.
and Tampakas. 2006. “Forecasting
fraudulent financial statements using
data mining.” **International Journal of
Computational Intelligen.** 3,2: 1304-
2386.

Persons, O. 1995. “Using financial statement
data to identify factors associated with
fraudulent financing reporting.” **Journal
of Applied Business Research** 11,3,
38-46.

Rezaee, Z. and Kedia, B. L. 2012. “Role of
corporate governance participants in
preventing and detecting financial
statement fraud.” **Journal of Forensic &
Investigative Accounting.** 4,2: 176-205.

ตารางที่ 2 การตกแต่งงบการเงิน

บริษัทขนาดเล็ก (บาท)		บริษัทขนาดกลาง (บาท)		บริษัทขนาดใหญ่ (บาท)	
การตกแต่งงบการเงินการรับรู้รายได้					
รายได้	10 ล้านบาท	รายได้	100 ล้านบาท	รายได้	1,000 ล้านบาท
กำไรก่อนหักภาษี	1 ล้านบาท	กำไรก่อนหักภาษี	10 ล้านบาท	กำไรก่อนหักภาษี	100 ล้านบาท
ภาษีเงินได้นิติบุคคล (1 ล้านบาท x 23%)	0.23 ล้านบาท	ภาษีเงินได้นิติบุคคล (10 ล้านบาท x 23%)	2.3 ล้านบาท	ภาษีเงินได้นิติบุคคล (100 ล้านบาท x 23%)	23 ล้านบาท
ชะลอการรับรู้รายได้ (10 ล้านบาท x 5%)	0.5 ล้านบาท	ชะลอการรับรู้รายได้ (100 ล้านบาท x 5%)	5 ล้านบาท	ชะลอการรับรู้รายได้ (1,000 ล้านบาท x 5%)	50 ล้านบาท
บริษัทเสียภาษีน้อยลง (0.5 ล้านบาท x 23%)	0.115 ล้านบาท	บริษัทเสียภาษีน้อยลง (5 ล้านบาท x 23%)	1.15 ล้านบาท	บริษัทเสียภาษีน้อยลง (50 ล้านบาท x 23%)	11.5 ล้านบาท
การตกแต่งมูลค่าสินทรัพย์					
ทุนจดทะเบียน	1 ล้านบาท	ทุนจดทะเบียน	10 ล้านบาท	ทุนจดทะเบียน	100 ล้านบาท
จดทะเบียนเพิ่มทุน	10 ล้านบาท	จดทะเบียนเพิ่มทุน	100 ล้านบาท	จดทะเบียนเพิ่มทุน	1,000 ล้านบาท
ขายหุ้นให้นักลงทุน	20 %	ขายหุ้นให้นักลงทุน	20 %	ขายหุ้นให้นักลงทุน	20 %
รับเงินจากนักลงทุน (10 ล้านบาท x 20%)	2 ล้านบาท	รับเงินจากนักลงทุน (100 ล้านบาท x 20%)	20 ล้านบาท	รับเงินจากนักลงทุน (1,000 ล้านบาท x 20%)	200 ล้านบาท
ขายหุ้นกับนักลงทุนอื่น	80 %	ขายหุ้นกับนักลงทุนอื่น	80 %	ขายหุ้นกับนักลงทุนอื่น	80 %
มูลค่าความเสียหาย (10 ล้านบาท x 80%)	8 ล้านบาท	มูลค่าความเสียหาย (100 ล้านบาท x 80%)	80 ล้านบาท	มูลค่าความเสียหาย (1,000 ล้านบาท x 80%)	800 ล้านบาท
การตกแต่งงบการเงินการปิดหนี้สิน					
เช่าซื้อรถยนต์	5 คัน	เช่าซื้อรถยนต์	20 คัน	เช่าซื้อรถยนต์	100 คัน
ราคาคันละ	2 ล้านบาท	ราคาคันละ	2 ล้านบาท	ราคาคันละ	2 ล้านบาท
อัตราดอกเบี้ย	8% ต่อปี	อัตราดอกเบี้ย	8% ต่อปี	อัตราดอกเบี้ย	8% ต่อปี
ผ่อนชำระ	60 งวด จำนวน 5 ปี	ผ่อนชำระ	60 งวด จำนวน 5 ปี	ผ่อนชำระ	60 งวด จำนวน 5 ปี
เจ้าหน้าที่ตามสัญญาเช่าซื้อ ล้านบาท (2,000,000 x 8% x 5 = 800,000) (2,000,000 + 800,000)	2.8	เจ้าหน้าที่ตามสัญญาเช่าซื้อ ล้านบาท (2,000,000 x 8% x 5 = 800,000) (2,000,000 + 800,000)	2.8	เจ้าหน้าที่ตามสัญญาเช่าซื้อ ล้านบาท (2,000,000 x 8% x 5 = 800,000) (2,000,000 + 800,000)	2.8
การปิดหนี้สิน บาท (2.8 ล้านบาท x 5 คัน)	14 ล้านบาท	การปิดหนี้สิน บาท (2.8 ล้านบาท x 20 คัน)	56 ล้านบาท	การปิดหนี้สิน บาท (2.8 ล้านบาท x 100 คัน)	280 ล้านบาท

ตารางที่ 2 การตกแต่งงบการเงิน (ต่อ)

บริษัทขนาดเล็ก (บาท)	บริษัทขนาดกลาง (บาท)	บริษัทขนาดใหญ่ (บาท)
การตกแต่งไม่ตั้งค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ		
ลูกหนี้ 1 ล้าน	ลูกหนี้ 10 ล้าน	ลูกหนี้ 100 ล้าน
เรียกเก็บเงินไม่ได้ 25 %	เรียกเก็บเงินไม่ได้ 25 %	เรียกเก็บเงินไม่ได้ 25 %
สินทรัพย์สูงไป/ค่าใช้จ่ายต่ำไป 0.25 ล้าน (1,000,000 x 25%)	สินทรัพย์สูงไป/ค่าใช้จ่ายต่ำไป 2.5 ล้าน (1,000,000 x 25%)	สินทรัพย์สูงไป/ค่าใช้จ่ายต่ำไป 25 ล้าน (1,000,000 x 25%)
การตกแต่งค่าใช้จ่ายล่วงหน้า		
ค่าโฆษณา 5 ล้าน	ค่าโฆษณา 20 ล้าน	ค่าโฆษณา 50 ล้าน
สินทรัพย์สูงไป 5 ล้าน	สินทรัพย์สูงไป 20 ล้าน	สินทรัพย์สูงไป 50 ล้าน
กำไรสูงไป 5 ล้าน	กำไรสูงไป 20 ล้าน	กำไรสูงไป 50 ล้าน
การตกแต่งรายได้ปลอม		
รายได้ 50 ล้าน	รายได้ 500 ล้าน	รายได้ 5,000 ล้าน
ทุนจดทะเบียน 5 ล้าน (จำนวน 500,000 หุ้น ๆ ละ 10 บาท)	ทุนจดทะเบียน 50 ล้าน (จำนวน 5,000,000 หุ้น ๆ ละ 10 บาท)	ทุนจดทะเบียน 500 ล้าน (จำนวน 50,000,000 หุ้น ๆ ละ 10 บาท)
รายได้เพิ่มขึ้นเป็น 100 ล้าน	รายได้เพิ่มขึ้นเป็น 1,000 ล้าน	รายได้เพิ่มขึ้นเป็น 10,000 ล้าน
ราคาหุ้นเพิ่มขึ้นเป็น 20 บาทต่อหุ้น	ราคาหุ้นเพิ่มขึ้นเป็น 25 บาทต่อหุ้น	ราคาหุ้นเพิ่มขึ้นเป็น 30 บาทต่อหุ้น
มูลค่าความเสียหาย 5 ล้าน (500,000 หุ้น x 10 บาท)	มูลค่าความเสียหาย 75 ล้าน (5,000,000 หุ้น x 15 บาท)	มูลค่าความเสียหาย 1,000 ล้าน (50,000,000 หุ้น x 20 บาท)